

Menej je niekedy viac

Zľudovená múdrosť „menej je niekedy viac“ odzrkadľuje ľudskú skúsenosť, ktorú si zvykneme pripomenúť vo chvíľach, keď pochopíme, že sme niečo prehnali. Chceli sme toho priveľa stihnúť, priveľa urobiť, vidieť, povedať a napokon to nedopadlo tak, ako sme si predstavovali a niečo sa pokazilo. Človek je už raz taký, že chce stále viac, chce sa vyrovnáť druhým alebo ich aj predstihnúť či už v pracovných úspechoch, v množstve rôznych zážitkov, veľkosti majetku, talentoch a pod.

Tento paradox je zaujímavý aj z hľadiska duchovného života, keďže Sväté písmo nám neraz ponúka texty týkajúce sa rôznych oblastí života a nášho vzťahu k Bohu, ktoré na prvý pohľad vyznievajú protichodne. Zameriame sa tu len na jednu z nich, na našu reč, na to, ako používame slová.

Nehovoriť veľa

Reč je jednou zo základných charakteristík ľudskej bytosti, je nástrojom, vďaka ktorému človek nadväzuje svoj kontakt s druhým človekom i s Bohom, otvára im svoje vnútro, približuje svoje myšlienky, túžby, trápenia i radosti. Sám Boh sa rozhodol použiť ľudskú reč, aby skrze svojho Syna – a tiež prorokov, svätopiscov, mystikov či svätých – vyjaval ľuďom dôležité veci o sebe a svojom pláne spásy.

Hoci je reč dôležitým komunikačným nástrojom, ktorým sa obraciame k Bohu v modlitbe, Ježiš prv, ako učeníkov naučí modlitbu Otčenáš, napomína ich týmito slovami:

„Keď sa modlíte, nehovorte veľa ako pohanovia. Myslia si, že budú vypočutí pre svoju mnohovravnosť. Nenapodobňujte ich; veď váš Otec vie, čo potrebujete, prv, ako by ste ho prosili.“ (Mt 6, 7 – 8)

V duchovnom živote sme často spútaní predstavou, že sa musíme veľmi snažiť o priblíženie sa k Bohu a dosiahnutie spásy, musíme podať akýsi duchovný výkon: pomodliť sa mnoho ružencov či iných modlitieb, vykonať veľa dobrých skutkov a sebazáporov, priniesť Bohu mnohé obety. Áno, aj takáto namáhavá cesta, akú predkladali farizeji a zákonníci, je legitímna. Je to však cesta, ktorá kladie na nás často priveľké bremená a prináša malé úspechy. Preto vedie ku sklamaniu, ba neraz až k depresii. Človek si uvedomí svoju slabosť, neschopnosť dodržiavať všetky požiadavky evanjelia a upadne do malomyseľnosti, že nie je Boha hodný.

MENEJ JE NIEKEDY VIAC

Júl: Jubilejná katechéza pre dospelých

Nechať Boha rásť

Je však aj iná cesta, ktorá nespočíva natoľko v ľudskom snažení, ale skôr v tom, čo dovoľíme, aby Boh v nás a skrze nás konal, ako to vyjadril Ján Krstiteľ: „On musí rásť a mňa musí ubúdať“ (Jn 3, 30). Nie je to cesta akejsi falošnej pokory, v ktorej sa budem uponižovať tvrdením, že nie som na nič súci a sám zo seba nedokážem nič dobré urobiť. Naopak, je to spôsob, ktorým všetky svoje schopnosti a talenty, za ktoré som Bohu vďačný, dávam jemu k dispozícii, aby ich použil takým spôsobom, aký je pre jeho plán spásy najvhodnejší. Veď on najlepšie „vie, čo potrebujem“ nielen ja, ale aj moji blížni, aby sa jeho plán naplnil.

Nielen pre náš duchovný rast, ale aj pre šírenie evanjelia je potrebné takéto „obrátenie“. Nie že by naše dobré skutky boli zbytočné, ale dôležité je, na čo kladieme dôraz. Ak sa pri šírení evanjelia, rovnako ako vo firemnej či svetskej politike, spoliehame skôr na stratégie a techniky, ukazuje sa, že to nestačí. Evanjeliové posolstvo ľudí neosloví len vďaka vhodnej taktike – či už ho prezentujeme ako návrat ku konzervatívnym hodnotám, alebo ako ústretové voči novým kultúrnym trendom. Záujem o kresťanstvo, kresťanské hodnoty či samotného Boha a jeho radostnú zvesť si vyžaduje ešte niečo iné.

Pápež František v mnohých svojich príhovoroch a katechézach týkajúcich sa synody o synodalite prízvukoval, že problém je v tom, že my sami, z vlastných síl nedokážeme privádzať ľudí k Bohu, ale hlavným aktérom misie je Duch Svätý. Akoby tým potvrdzoval Jánove slová, že máme Boha nechať rásť, resp. naučiť sa počúvať ho a spolupracovať s ním, aby cez nás mohol konať svoje dielo.

Počúvať v tichu

Avšak na to, aby sme sa Bohu takto vedeli otvoriť, je potrebné niečo, čo nám v dnešnom svete často chýba: ticho. Boh sa nám približuje v tichu, príliš veľa našich slov, myšlienok a predstáv, nám bráni zachytiť jeho tichý hlas. Jezuita Antony de Mello to dobre vystihuje v príbehu:

Zriedkakedy bol Majster taký výrečný, ako vtedy, keď varoval pred uhrančivou mocou slov: „Dávajte si pozor na slová,“ hovoril. „Vo chvíli, keď sa zadívate inam, začnú žiť svojím vlastným životom; budú vás oslňovať, hypnotizovať, terorizovať, odvádzať vás od skutočnosti, ktorú predstavujú, a presviedčať vás, že samotné slová sú skutočnosť“.

Svet, ktorý vidíte, nie je Kráľovstvo, ktoré vidia deti, ale svet fragmentárny, rozbitý slovom na tisíc kúskov... Je to ako by ste všetky vlny oceánu videli každú zvlášť, oddelene od masy

MENEJ JE NIEKEDY VIAC

Júl: Jubilejná katechéza pre dospelých

oceánu. Keď sú slová a myšlienky umlčané, rozkvitá univerzum – skutočné a celistvé a jedno – a slová sa stávajú tým, čím vždy mali byť: notovým zápisom, a nie hudbou; jedálnym lístkom, a nie jedlom; ukazovateľom, a nie cieľom cesty. (*Minútové nezmysly* s. 62)

Dnes v dobe sociálnych sietí, chatov a masmédií je ešte intenzívnejšie vnímame toto nebezpečenstvo: že sa vypovedané alebo napísané slová tvária ako realita, ako pravá skutočnosť, hoci s ňou často nemajú nič spoločné alebo odzrkadľujú len jej maličký výsek, len jednu možnosť, ako sa na ňu dívať. Aj vo vzťahu k Bohu často podliehame niektorému jednostrannému pohľadu a nedokážeme vidieť komplexnejšie.

Ticho nám umožní zahľadiť sa do nášho vnútra, opustiť záplavu myšlienok, ktoré na nás dotierajú a ponoriť sa do „skutočného oceánu“ Božieho bytia. Preto sv. Benedikt radí, že pre lásku k mlčanlivosti sa niekedy treba zdržiavať aj dobrých rečí. A potom aj naše slová, podobne ako jednoduché príhovory Majstra z iného príbehu, budú „zhmotňovať ticho“ a nielen „naše myslenie“ (*Minútové nezmysly*, s. 74). V zhmotnenom tichu totiž môže zaznieť to, čo sme v duši zachytili ako Boží hlas.

Otázky

- Je pre mňa dôležité ticho?
- Ako si nachádzam čas pre vnútorné načúvanie?
- V akej situácii sa moje slová stali skôr prekážkou vzťahu k Bohu alebo k ľuďom?
- Kedy som si uvedomil, že slová môžu viesť k pokriveniu reality?

Modlitba

Bože, ďakujeme ti, že nás zbavuješ ťažkého bremena farizejov a zákonníkov plniť množstvo príkazov a zákazov, no ponúkaš nám svojho Ducha. Lebo len on jediný nám umožní nasledovať ťa v láske s radosťou, len on dokáže druhých cez nás privádzať k tebe. Prosíme ťa o odvahu spoliehať sa na teba a čoraz viac sa otvárať v tichu tvojmu hlasu. Amen